КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра гуманітарної освіти

Програма підвищення кваліфікації
музичних керівників закладів дошкільної освіти та учителів
музичного мистецтва закладів загальної середньої освіти

«Системи музичного виховання у практиці роботи з дітьми з особливими освітніми потребами»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована
до затвердження на засіданні кафедри гуманітарної освіти
(протокол № 9 від 18.09.2026 р.)

Завідувач кафедри Анна-Марія БОГОСВЯТСЬКА

Програма підвищення кваліфікації затверджена Науково-методичною радою

(протокол № 6-3 від 01.10.2026 р.)

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

І. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Розробник: Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» (Гурин О. М., доцент кафедри гуманітарної освіти).

Напрям підвищення кваліфікації: особливості впровадження інклюзивного навчання та реалізація педагогічної підтримки учнів з особливими освітніми потребами на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базовою середньої освіти (Наказ МОН України від 12.10.2022 р. № 904).

Термін дії програми: з 10.01.2027 до 10.01.2032 року.

Рецензенти:
Локоткова Світлана Валеріївна, клінічний психолог, арттерапевт, практичний психолог, консультант Центру професійного розвитку педагогічних працівників м. Львова.

Фігурська Надія Василівна, консультант Центру професійного розвитку педагогічних працівників м. Львова.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність Розвиток інклюзії в Україні, збільшення кількості учнів із ООП у закладах освіти та реформа НУШ вимагають від педагогів постійного професійного розвитку. Ця програма допоможе вчителям та працівникам закладів дошкільної освіти удосконалити практичні навички психолого-педагогічного супроводу та навчить створювати безпечне й підтримувальне середовище для кожної дитини засобами музичного мистецтва. Зміст курсу повністю відповідає освітньому законодавству України, державній політиці та професійним стандартам.

Цільова група: музичні керівники закладів дошкільної освіти, учителі музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво» закладів загальної середньої освіти.

Обсяг: 15 годин (0,5 кредитів ЄКТС).

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: професійний розвиток музичних керівників закладів дошкільної освіти на основі Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження оновленого Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) на виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 № 33 з метою підвищення методичного й практичного рівнів професійної компетентності педагогічних працівників закладів освіти, що забезпечують здобуття дошкільної освіти дітям відповідного віку, учителів музичного мистецтва, учителів інтегрованого курсу «Мистецтво» відповідно до державної політики в галузі освіти, удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей, необхідних для організації навчання, виховання та розвитку учнів відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р., та на основі Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898.

Завдання підвищення кваліфікації:

- забезпечити усвідомлення та поглиблення знань музичних керівників закладів дошкільної освіти, учителів музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво» щодо основних ідей та принципів

Концепції «Нова українська школа» та державної політики у сфері освіти;

- поглибити професійні знання щодо організації інклюзивного навчання та його нормативно-правового забезпечення;
- розвинути компетентності щодо врахування психолого-педагогічних особливостей дітей з ООП;
- удосконалити навички планування індивідуальної освітньої траєкторії;
- сформувати вміння адаптувати й модифікувати освітній процес відповідно до потреб дітей;
- розвинути навички командної взаємодії в системі роботи з дітьми з ООП;
- удосконалити здатність створювати безпечне, толерантне та інклюзивне освітнє середовище.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/набуватимуться

А.2. **Предметно-методичної** через обізнаність із новітніми науково обґрунтованими відомостями з педагогіки, психології, методик, інноватики для створення освітньо-розвивального середовища, що сприяє цілісному індивідуально-особистісному становленню учнів;

Б.2. **Емоційно-етичної** через здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття, емоції, потреби та емоційні стани інших учасників освітнього процесу, керувати власними емоційними станами; конструктивно й безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; усвідомлювати і поціновувати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

В.1. **Інклюзивної** завдяки здатності застосування принципів і стратегій універсального дизайну та розумного пристосування для забезпечення доступності освітнього середовища;

Очікувані результати навчання:

За результатами навчання слухач/слухачка:

- орієнтується в сучасних підходах, моделях і технологіях організації інклюзивного навчання в закладах освіти;
- вміє застосовувати різні системи музичного виховання відповідно до потреб дітей.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Контроль та оцінювання за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, під час індивідуального та фронтального опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях здійснюється експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних запитань до теми. **Оцінювання вербальне.**

Курс **зараховується** за умови **відвідування не менше 50%** авдиторних занять та **виконання** індивідуальної творчої роботи.

Особливості реалізації програми: дистанційна форма навчання, курс передбачає виконання індивідуальної роботи.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат видається відповідно до кількості прослуханих годин, за умови не менше 50% від загальної кількості.

Вартість: безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, вартість згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено лекції, практичні заняття, виконання індивідуального завдання.

Особливістю практичних занять є аналіз педагогічних кейсів і практичних ситуацій щодо організації інклюзивного навчання та психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами.

Зміст програми складається з 2 модулів та 6 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за програмою слухачі виконують самостійну роботу. Оцінювання індивідуальної роботи здійснюється за принципом «зараховано / не зараховано». Учасники, які успішно пройшли навчання та виконали індивідуальне завдання, отримують сертифікат. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 15 год, з них: 4 год – лекційні заняття, 8 год – практична робота, 3 год – самостійна робота.

Назва теми	**Кількість годин**				
	Лекції	**Практичні заняття**	**Самостійна робота**	**Контрольні заходи**	**Усього**
Інтеграційно-мотиваційне заняття					
Тема 0.1. Реєстрація учасників. Ознайомлення з програмою модуля. Формування очікувань учасників.	-	1	-	-	1
Усього годин за заняттям	**-**	**1**	**-**	**-**	**1**
Модуль 1. Основи універсального дизайну у системах музичної освіти					
Тема 1.1. Педагогічні кейси і практичні ситуації щодо організації інклюзивного навчання	2	-	-	-	2
Тема 1.2. Основні характеристики універсального дизайну та систем музичного розвитку.	2	-	-	-	2

Тема 1.3. Інтеграція стратегій навчання дітей з ООП на принципах універсального дизайну.	**-**	1	-	-	1
Усього годин за модулем	**4**	**1**	**-**	**-**	**5**
Модуль 2. Допоміжні технології та «розумне пристосування» у практиці викладання музичного мистецтва.					
Тема 2.1. Особливості використання розумного пристосування й допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб	-	2	-	-	2
Тема 2.2. Ефективність вправ з використанням цифрових засобів у навчання дітей з ООП	**-**	2	-	-	2
Тема 2.3. Арттерапевтичні технології як інструмент психоемоційної підтримки та стимуляції пізнавальної активності осіб з ООП	**-**	2	-	-	2
Усього годин за модулем	**-**	**6**	**-**	**-**	**6**
Самостійна робота	**-**	**-**	**3**	**-**	**3**
Разом годин за навчальною програмою	**4**	**8**	**3**	**-**	**15**

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Основи універсального дизайну у системах музичної освіти.

(*лекція, 4 години; практичне, 1 година*)

Тема 1.1. Педагогічні кейси і практичні ситуації щодо організації інклюзивного навчання.

Від перших спроб інтеграції до концепції Нової української школи. Чому метод кейсів працює? Як створити та описати інклюзивний кейс? Як розгортається педагогічна ситуація? Пасивний та активний аналіз ситуацій. Різновиди педагогічних кейсів та їхні особливості. Техніки вирішення кейсів.

Поняття «педагогічна ситуація» у контексті супроводу осіб з ООП: поведінкові виклики, адаптація матеріалів, комунікація з батьками. Сюжети (типологія) інклюзивних кейсів, основні функції. Техніки та алгоритми вирішення ситуаційних завдань.

Тема 1.2. Основні характеристики універсального дизайну та систем музичного розвитку.

Від архітектурної доступності до гнучких освітніх систем. Як адаптувати музичне заняття для всіх учнів? Як будується інклюзивне музичне середовище? Різновиди систем музичного розвитку (Орфа, Кодая, Далькроза, Монтессорі) та їхні особливості в інклюзії. Техніки впровадження універсального дизайну в музичну діяльність.

Поняття «універсальний дизайн в освіті» (УДО) у контексті залучення осіб з ООП: множинні засоби представлення інформації, вираження знань та залучення до творчості. Моделі (варіанти) інтеграції музичних систем, основні функції. Техніки та інструменти адаптації музичного інструментарію та матеріалу.

Тема 1.3. Інтеграція стратегій навчання дітей з ООП на принципах універсального дизайну.

Традиційні методики та гнучкі освітні стратегії. Як адаптувати навчальну стратегію під індивідуальні потреби учня? Мультисенсорний підхід як активне залучення до навчання. Різновиди інклюзивних стратегій

навчання та їхні особливості. Техніки інтеграції методів УДО в освітній процес.

Поняття «стратегія навчання» у контексті універсального дизайну: гнучкість цілей, методів, матеріалів та оцінювання. Сюжети (типові моделі) реалізації трьох основних принципів УДО (представлення, дія/вираження, залучення), їхні основні функції. Техніки модифікації завдань та інструменти підтримки самостійності учнів з ООП.

Модуль 2. Допоміжні технології та «розумне пристосування» у практиці викладання музичного мистецтва.

(практичне, 6 годин)

Тема 2.1. Особливості використання розумного пристосування й допоміжних технологій у роботі з дітьми з різними типами особливих потреб.

Актуальність теми зумовлена необхідністю забезпечення реальної безбар'єрності в навчанні, адже без індивідуально підібраних технічних і методологічних рішень неможливо досягти повної інтеграції дитини в освітній процес.

Також важливою є інформація про те, як диференціювати допоміжні технології (від низькотехнологічних карток до складного програмного забезпечення та сервісів штучного інтелекту) відповідно до різних нозологій: для дітей із порушеннями зору, слуху, опорно-рухового апарату, мовленнєвого або інтелектуального розвитку. Особлива увага приділяється алгоритмам оцінювання потреб дитини, критеріям вибору розумного пристосування та налагодженню взаємодії всередині команди супроводу.

Практичні підходи допоможуть педагогам ефективно інтегрувати асистивні засоби у щоденну роботу, подолати технологічні бар'єри та створити дійсно адаптивне, рівноправне та якісне освітнє середовище для кожного учня.

Тема 2.2. Ефективність вправ з використанням цифрових засобів у навчання дітей з ООП.

У фокусі теми − практичне застосування інтерактивних вправ, освітніх платформ, мультимедіа та цифрових ресурсів для стимулювання пізнавальної діяльності, мотивації та комунікації дітей. Також важливою є інформація про те, як правильно обирати та адаптувати цифрові інструменти під індивідуальні потреби учнів, а також як ефективно організувати педагогічний супровід. Практичні підходи допоможуть зробити інклюзивне навчання більш доступним, якісним та результативним.

Тема 2.3. Арттерапевтичні технології як інструмент психоемоційної підтримки та стимуляції пізнавальної активності осіб з ООП.

Розгляд практичного застосування арттерапевтичних методів для зниження тривожності, формування саморегуляції, підвищення мотивації та створення безпечного простору в приміщенні, де проходять музичні заняття. Окремо розглядається позитивний вплив творчих вправ на пам'ять, увагу, мислення та мовлення дітей. Важливими є практичні підходи, які допоможуть учителям, музичним керівникам гармонійно поєднувати навчання із турботою про психоемоційне благополуччя кожного учня.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Контроль та оцінювання за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, індивідуальне та фронтальне опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях – експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних питань з теми. **Оцінювання вербальне.**

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі виконують **індивідуальну роботу** зі створення адаптованих завдань для дітей різних форм ООП.

Критерії оцінювання індивідуальної роботи:

Критерій оцінювання	**Так**	**Частково**	**Ні**
	Кількість балів		
Завдання є оригінальним авторським продуктом, відповідає принципам академічної доброчесності.	* Завдання, яке містить плагіат, вважається таким, набирає 0 балів.		
Завдання укладено відповідно до змісту модельних програм та освітнього напряму «Дитина у світі мистецтва» БКДО.	1	0,5	0
Завдання має чітке визначення теми, вікової категорії, розділу програми; відповідає державним вимогам та очікуваним результатам навчання;	2	1	0
Завдання складено з урахуванням зацікавлень дітей.	1	0,5	0
Завдання не містить фактичних та змістових помилок, оформлене грамотно.	1	0,5	0
У завданні є чітко сформульована мета уроку/музичного заняття; практична придатність для	3	1,5	0

використання в навчальному середовищі;			
У методичному коментарі до завдання правильно зазначено ті результати навчання, на формування яких воно спрямоване	2	1	0

Завдання вважається зарахованим, якщо за всіма критеріями учасник набирає 7 балів.

Курс **зараховується** за умови **відвідування не менше 50%** авдиторних занять та **виконання** індивідуальної творчої роботи.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

1. Аналіз педагогічних кейсів щодо організації інклюзивного навчання.
2. Розбір практичних ситуацій, пов'язаних із створенням інклюзивного освітнього середовища.
3. Визначення особливих освітніх потреб учнів та вибір ефективних психолого-педагогічних підходів до їх навчання і підтримки.
4. Вирішення професійних ситуацій відповідно до вимог чинного законодавства та принципів інклюзивної освіти.
5. Розробка вправ з використанням ІКТ відповідно до освітніх потреб дітей.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про освіту». Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
2. Державний стандарт базової середньої освіти. Режим доступу : https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinskashkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti
3. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р. Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text
4. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України

від 15.09.2021 № 957. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text

5. Організація освітнього процесу в інклюзивному класі: методичні рекомендації для педагогів / упоряд. І. М. Гургула. Львів: ЛОІППО, 2021. *(Особливості адаптації та модифікації практичних завдань)*.

6. Універсальний дизайн в освіті: посібник для педагогів / заг. ред. Красюкова-Еннс О. Київ: Проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні», 2015.

7. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: від засад до практики: навчально-методичний посібник. Київ: Атопол, 2016. *(Розділи, присвячені універсальному дизайну та диференційованому викладанню предметів художньо-естетичного циклу)*.

8. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. *(Розділи про створення безпечного середовища та інтеграцію мистецтва)*.

9. Вознесенська О. Л., Мова Л. В. Арт-терапія в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. Київ: Шкільний світ, 2018.

10. Марценюк М. О. Використання арт-терапевтичних технологій в інклюзивному освітньому просторі // Актуальні питання корекційної освіти. 2020. Вип. 16. С. 112–121.

11. Островська К. О. Психолого-педагогічний супровід дітей з аутизмом в умовах інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник. Львів: Тріада плюс, 2016. *(Окремі блоки присвячені терапії мистецтвом та альтернативній комунікації на музичних/художніх заняттях)*.

12. Федій О. А. Естетотерапія: навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. та допов. Київ: Центр учбової літератури, 2012. *(Теоретичні основи музикотерапії та ізотерапії)*.

13. Зажицька Н. В. Музичне виховання як засіб соціальної адаптації дітей з особливими потребами // Мистецтво та освіта. 2019. № 2. С. 14–18.

14. Орф-педагогіка в Україні: Збірник методичних матеріалів та практичних розробок для роботи з дітьми в інклюзивних групах / упоряд. С. О. Попова. Харків, 2022. *(Практичні кейси використання концепції Карла Орфа)*.